

Norske trolldomsprosesser

Prosessnummer: 206s

Tiltaltes navn: Ragnhild Velde

Årstall: 1668

Sted: Lister i Vest-Agder

Lister Singbok. 7. 1668

1668

Masseanklagene på Lister

1668

Lister 7.

alle frikjent indt.
Steenward Lorchelde og
Anne Madsdatter

Steenward Lorchelde
 Ejelle i Holmen
 Anne Madsdatter
 og Jøse Tjørffelt
 Anne Andersdatter Velle
 Kirsten Smalbe
 Anne og Regnild i Vælle
 Ejvind Vedernærk
 Gundevoe Thorsone
 Ejvind i Assen
 Abri i Lunde
 Mads Veffens Ejvind Abri Madsdatter
 Mads Kjeldsdatter Saland
 Thorbor Pærges
 Thorbor Stændingeland
 Hans Schieredal
 Mads Vælland

Steenward Lorchelde sak
 (regnskaper) ligger også her.
 Lister fogedregnskaper
 1607-71-72.

Buster bingbok 7

fol. 20a.

10/9. 1008

De anlagde:

- 1) Steenord Sörhelde
- 2) Gilde udj Holmen
- 3) Anne Madzdaekter
ved Fahrspind
- 4) Gjoe Trøffie
- 5) Anne Andersdaekter Ude
- 6) Kiersten Smalke
- 7) Anne Ragnid: Veldt
- 8) Gjvind Udemark
- 9) Gjvind Thorpaas
- 10) Gjvind: Aeffen
- 11) Arbi i Hindahl
- 12) Mads Veffers gjinde
Arbi Andersdaekter
- 13) Mari Willedaekter Seland
- 14) Thorben Bierge
- 15) Thorben Bindingsland
- 16) Hans Schinestad
- 17) Mads Veldand

[Alle anlagde av
den hævdelde
Bertra Ommanddaekter]
T.L.

J finner dem ikke
igjen på binget.
T.L.

Alle blev frikjent.
undtagen Steenord
Sörhelde, som blev
dømt til 2 rønne
mønt og 6 mark
senre til eget af
miste sin hvid:
Anne Madzdaekter
blev også dømt til landflytning.
T.L.

Anno 1668. Den 10 Martij holdtes it
paa biden sagge bing udj laugsbien
ved Fahrspind, bekindte da ribben soren:
schy: Johan Binerbyen Norman, med effter
schy: - 12 laugrettesmænd Thorchild Høyland,
Archild Soelberg, Rafomus jbm: Joen Gjer-
resdal, Siffner Gjalle, Gysteen Rasestad,
Thorgie Stangely, Lauridh Bidringaas, Peer
Ulgiel, Siffner Gjeroldstad, Bøw jbm:
och Somund Eggeland, offerinde
til det bestyrkning, Kongl. May: foized
vel fornemme mand Hans Gabrielson,

Vel bemeldte Kongel. May: foized Hans
Gabrielson leffnered i rette en schriftlige
Citation och stefne breff, hvor
ved hand hadde ind steffet aff
kelvig bing sted Steenord Sörhelde, Gilde
udj Holmen, Anne Madzdaekter ved
Fahrspind, Gjoe Trøffie, Anders Velder

fol. 26a.

1/2. 1668

7) forskrettes for mark.

T. 4.

gvinde Anne, Kiersten Snabbe, Anne och
 Ragnild i Waldely, Gvinild Vederg, Gvinde
 Thorpaas, Gierbrud i Aaffsen, Asbj i Lündahl
 Mady veffuers gvinde och Marj Kiells daatter
 paa Saland, aff Berigs tingssted
 Thorbor Bierge, Thorbor Hundingpland, Hans
 Schierestad, item aff Fedde thingssted
 och soegen Mady Valand, som alle och
 en hver vdij særdeelis hed aff dend hen
 rettede brold gvinde Barbara Opmindy daatter
 sichtet, beskyldes, och vdlægges for broldom,
 och de der vdi ab merre wiidre och offiere
 paa de tider hün bleff pindt, och hün
 annammed Christij legem och blod,
 och de samptelige til i dag vahr ind
 kaldet med hüs forpsuar och befrielpse
 de kinde haffne, enden til endelig frj
 kiendelpse och befrielpse, for denne kindes
 sigtelpe och tillag, eller och dend til fin-
 delpe och straff, som landz loigen och
 kongl. statuter ommelder, med vider
 des indhold, aff Sato Hüfseby
 Kongsgård d: - 7 februarj 1668.

Her til at siare vahr mit aff Velvig
 tingssted,

1. Ragnilde i Waldely fore gaff det hün ich
 noget kand, aff det som dend hen rettede
 Barbara Opmindy daatter hinder fore
 beskylt haffne,

10/5. 1008

2. Marika Nieldy daatter siardte, det hün
iche kand endken leffe for Klompse,
eller for andet som Barbra hinder fore
beschylt haffr,
3. Idennord Børhelde aff Fedde bingsted
möte i rette och fore gaff, aldrig at
haffne bekommet noget aff det som
henrekkede Barbra. Opmindy daatter hinder
haffr for beschylt for dend dreng at
forgiore, icke helder haffr hün werret i
om giengelfse med hinder, eller kand med
saddent om gaset,
4. Gidtyle i Holmen aff Helvig bingsted
möte i lige maade, och ved hinder
höyeste ed bad til Gud, at hand vilde
legge hinder it seigen paa, om hün
ehr schyldig i hün Barbra Opmindy
daatter haffr hinder paa sagt, inden
hün gick fra voris øyen, eller her aff
bingstedet, men hün det at haffne giord
aff sarsage det Gidtyles broder saf.
Dirich Louland wate hinder anklager;
5. Anne Madty daatter ved Faberprind, be
rette at hün aldrig med nogen brold
doubts konster at haffne omgaset, och
at dend hen rekkede Barbra Opmindy
daatter, hinder meget v- sandferdigt
haffr paa sagt,

fol. 26a.

1/3. 1668

6. Paa Gise Thiorfues veigne waker möt hinder mand Anders Thiorfue, som berette och forre gaff, det hans quinde for dend. hen reddede Barbra Opmindz daetter ehr gandsche w-schuldig,

fol. 27a.

7. Wahr ilige maade möt, Anders Velder quinde Anne Anders daetter som berette, at dend hen reddede Barbra Opmindz daetter haffue hinder meget w-sandferdigt at haffue passioet, och hün i slig maader som beschyldelsen om melder, gandsche frj ehr for Gud och sin egen samvittighed,

8. Maddy Wakkand aff Fedde soezen ind laugde sit ind leg, hün ved, han sig med flere i höyeste maader wdschylde, i slig maader frj at verre,

9. Thorbor Pöerge ind laugde sit schrifttelige ind leg hün ved hün sig ilige maade wdschylde, wdj slig maader frj at verre bade for Gud och mennischer,

10. Kiersten Snable mötte ilige maade, och forre gaff det hün ilige tilfælde ved de andre, ehr gandsche w-schuldig i hün Barbra Opmindz daetter, hinder haffr pas sagt,

11-12-13

14-15. Thorbröm i Rönaspen, Aanon Vederz,

fol. 27a.

1°/2-1668

förgen Toras, och Madz Jeffe paa deris
güunders weigne, nemblig Gierbrüd Niels
daabter, Gündelle Klefsdaabter Gündvord
Joens daabter, och Asbj Oller daabter,
och Hans Schierstad, mötte sampte-
lige i rette, och fore gaff at averre hindes
anklagere, och de hordeske prov, som
hinder dend hen rebbede Barbara Opmündy
daabter haffuer til döde bragt, och hin
der fore aff had och affüind, denem
lögnen achtigen haffr paa sagt,

Kongel. May: förged Hans Gabrielson sabb
i rette, och formeendte at dend beschyltde
Anne Madz daabter ved Fahründ bös
at lide, effter hindes egen bekiendelse,
som hin til ssaer at om gaes med
maanen, och at haffue maalt Günder
Bggeland i Spind for mopsed, och
det effter ^{rejsen} rejsen, löigen och andre
kongel. mandater, som forklarer
billige med andre kongel. forordninger
om sigenen maanen, och andre stige
öffuelser, andre til affschyelig exem-
pler, som stige gierninger öffuer, saa
vel som formeendte paa hans Kongel.
May: och rettens weigne, effter stef-
ningens indhold, denem at löigverge,
eller löiglich fremwiffte schriffblig eller ved
löiglich prov, hiör med de denem insed
stige beschyltning kand befij, och der effter

Anne Madz daabter

domb begierer,

Denne sag ehr opheffued til betenkende til
i morgen, klokken - 9 stels for midday,

Wsi werinde aar 6end - 11 Martij
haffr wii forgedagte Lisler amptis soreuschy
och for ind schreffne - 12 ad some laug:
retteformend, ofs i laug stuen ved Fahrstuen
presenteres

conclusio,

at effterdj deffre inddefndte som aff dend
hen rettede throld kvinde - Barbra Opmin
daatter, alle ehre vedlaugte for throldoms sa
ger, och ingen anden denem her for
retten vidre sag vilde tillegge, huior effter
vi retferdeligen kunde kiende, huielken so
skyldig wair, i saadanne throldoms
offuetse, och dj w - skyldige der fra at
schille, och efftersom horigifs laug icke
forklarer, det ehri hen domb Sonders
ord, bis eller schal staa til broende,
Kinde der fore ingen af denem effter
F: B: - 14 Capitel til deris - 12 ma
mandz" dol hen kiendes, Da at
effterdj F: B: - 4 Cap: forklarer, at alle
dj sager som i saadanne vigtige tilfel
for retten indkommer, och laugen icke
om deffren straf forklarer, da schal de
stande huiad som dommeren och laug

3) Formodlig:
"Lingförelseken"
T.L.

* Skal vel være "mandz"
T.L.

retted affsige. Haffr vj da til
 denne richtege sages rette opliøfning ei
 rettere for Gud vist at paa kiende, end
 som en huer vdi ser, schal skæfne til
 deris mi først holdende verne ting, deris
 grender och naaboe som med denem for
 en fri siddende rette vdi Kongz. Ma: Lougedz
 bivarelse, vnder en huer deris jurame
 nt och høigeste ad schal vidne och
 berdsae, om deffe indsefndtes lifff och
 leffnedtz forhold, huer effter da schal
 gase en endelige och retmeffige dom,
 och i des medler tid haffr en huer vdi
 ser ved deris huius och hien til stede
 at verre, der som nogen aff denem
 imedler tid aff lehnst soegnet, eller ting
 stedet bort rømmer, da dj at lide saa som
 dend (: fore denne tillagte sag schuldig at
 verre, och dj som icke for denem sielffs
 suficant ehr borgeren at stille, til
 sagens vdgang, da sielff i borgeren at verre;

fol. 276

4/4. 1668

Thorben Bierge

Am 1668 Dz: - 4 April holdtes it be
 rammet waar sagge ting af Berigs
 skingsted paa ytre Berie i Liungdahl,
 af sorenschj: Johan Zinertzon Norman,
 och effterschj: Långretteløfmand, Aad ytre
 Berie, Anders Østeland, Berie i Klefain,
 Olle Bisdland, Biörn Fos, Omind i Omblj,
 Bisel Røedland, Grim Soedland, Peder Ne:

1/4. 1668

Thorbor Bierge

ningland, Gyv Pringsfiord, Thorsten Udland
och Haagen Windland, offverende
Konq. Ma: forizet welfornemme mand Hans
Gabrielson, - - - - -

fol. 35b.

Thorbor Bierge haffde efter sorenschys och -
12 mendz oppsekkelse dømt, afsagt wdj
langstien ved Fahrspind d: - 11 Martj
nest forschimmet ind skeddndt hindes
neste grender och naaboer och wale deris
sant ferdige grande widne wnder ad bejierende,
efftersom him aff dend hen rettede brold
quinde Barbra Opminndy daether, ehr worden
wdlagt och beschylt for broldoms offjuelpse
och der wdj med widre at were, om
noqem aff demem om hindes lifff och
lefnedy forhold, anderledes kand verre
ritterligt, end som det en erlig dannequin.
de wel sømer och anstaaer med awidre des
indhold, aff dato d: - 25 Martj wdj
løbende aar, och ehre da de hindes
ind skeddndte grender och naaboers -
naffne deffe efflerschys som efter cit
ationens indhold wahre mi mit,
Wlfands och Dirich Wildbyhammer
Gunder och Jens Meeland, Gfund och
Gunder Hinderland, Salffue Neffueland,
Thorchild och Peder Eggelstad, Thorchild
och Olle Drageland, Michel Dreggedahl,
som alle ehr huer for sig, wnder
højeste iurament och bogger ad

Lister Kingboks 7.

7/4. 1608

fol. 556.

Thorbor Bierge

fol. 50a.

- 9 -

Sil skold och bekiende, |: effter forinden
och woris tilspørsel, | at dj icke nogen
tid, for end dend hen rekkede brold giinde
Barbra Opmindy datter, Thorbor Bierge
beschylt hafv denem eller deris icke
wittterligt ehr, det be^m Thorbor Bierge
schulde haffue til forn om gaest. med
brolddomb, for manlike cracterelse
eller saadanne w-gjernings ofuelser,
medens de icke viste andet mod hinder
i nogen maader, end det som erligt
och christeligt ehr; ey heller veed for
Gud och deris egen samvittighed, om
hin med nogen broldomb eller w-
christelige ofuelser at kand omgaaes,

Haffuer vj der forre ey rekkere vist at
paskiende, effter slige forste some proff
sas och effter salz. hoylofflig Kong Chri-
stians 3die reces-18 Capitel, som
fortalrer, det ingen brold giinde eller
andre hen domke mipsdederis ord, schal
staa til brorende, bor derforre ge-
dachte Thorbor Bierge for denne sig
tillagte sag frj verre,

Wdy lige forberockte maader ind laengde
Hans Schiersted en schrifttelige sdeffning
hvor ved hand haffde indstefndt sine
grender och naaboer, sil sand vinder.
Byrdy affleggelse, om hans liff och liffredy

Hans Schiersted

Hans Schierstedt

forhold, efftersom hand af dend hen rekkede
 brold giinde Barbra Ofsmündz daabter
 for broldombs öffuelfser er vorden beschylt,
 hmitchen beschylking hand formeener icke
 schal got giores effterdj hand wahr besagte
 Barbras anklager och horde proff som
 hinder hordest antreffed; och ehre da
 samme grender och naabners naaffne som
 fölger, som her til stede wahr nemblig.
 Joen, Jacob och Ole Rördahl, Hans och
 Züend Rösseland, Söffren och Niels Keff-
 agger, som alle sampteligen ens lödende,
 vunder deris höyeste forre stäffuende i vrsom
 ent och bogger ad, for retten til brold
 och bekiende, /: effter föngden welfornem-
 me mand Hans Gabrielson, och woris
 flitlige tilspörpsel; at icke de eller nogen
 aff deris, for end dend hen rekkede
 brold giinde Barbra Ofsmündz daabter,
 Hans Schierstedt beschylt haffr, denem
 icke witterligt ehr, det be^m Hans Schie-
 rstedt schulde haffue om gaaet, med
 brold domb formaanelfser cracterelse
 eller saadanne w-gjernings öffuelfser,
 ey holder der for med Gud och deris
 egen samwittighed, weed, at hand med
 slyg w-christelige werck, kand wide at
 om gaaet, medens de med hanem icke
 andet ehr witterligt, end det som erligt
 och christeligt ehr, haffuer wij
 der forre ey rebbere vist at paa kiende,

fol. 266.

7/4. 1668.

Hans Schiersted

effter di befindes, at hand en aff dend
 hen reddede brold quindes, horderke pson
 haffe woren, huor effter him cho wor.
 den hen reddet, hiilchen beschuldning strider
 imsed Kong Cs recces - 18 cap: som
 for klarer, det ingen brold quindes eller
 andre hen domte mispdeteres ord, schal
 staa til brønde, bis der forne
 gedachte Hans Schiersted for denne
 tillagte sag fri werre;

fol. 37. 6.

7/4. 1668.

A: 1668. d: - 7 April wdj laugstu
 en ved Fahrund, aff Helwig
 thingsted holdtes et berammel waer
 sagge ting, aff sorensci: Johan Binerby.
 on Norman, och effter: - 12 laugretts:
 mend, Soren Torp, Michel Grasboe,
 Thorschild Langeland, Thorsden Spindanger,
 Peter Skouddland, Rasmus Tued, Gregers
 Meeberig, Andres Væne, Lauridz Rønneschoi,
 Colbeon Helde, Lauridz Paarschoig, Olle
 Torp,
 Offr verinde til des Persörkning, Kongel.
 May: foriged welfornemme mand
 Hans Gabrielson; som haffde
 ind seffnds efftersch. Christen
 Schiersted, och Thorschild ibm: aff Wandzie

soegen, Peder i Eggerøen, Peder Wgfeld,
 Pappnis Maaderigs huiismand Torchild
 Olson, Anders Welde, af Spindz soegen,
 Anders Willadzøn i Voege, sampteligen
 vunder ad at proffue och berbaae, om icke
 dj en huer vdy sar haffue bringt Steenw.
 Borhelde, at helbrede denem for deris suag-
 hed, med widre effter Stefnemaaledy ind-
 hold,

Steenw. Borhelde

Først fremsted Christen Schiestad och
 Torchild i b m. och proffuede effter adz af-
 legghelpse, at dj wahr ved sbor suaghed
 behelfte, da kom hui nemblig Steenw.
 Borhelde til denem gaendes, och spürde
 dj hinder da ad, om hui verke icke
 raad for deris suaghed, saa och om hui
 icke viste huiad deris suagdomb wahr,
 huior til hui suarede, at hui det icke
 verke mens det Gud at weere best be-
 kiendt, da sagde hui ad der sbod
 noget gres pas marchen, som kaldes
 lomre gras, och søy hui det for Christen
 Schiestad, och hanem det indgaff at
 dricke, och munde der hos at der som
 hand haffde dend holde ringe, da schit
 hand der effter brugde dend op, der effter
 brød hand sig, och gjorde hanem doeg
 indbed got, mens hans suaghed wahr
 sammesbedy bestaende som tilforn,
 doeg berette hand, at haffue hørt, at

7/4. 1668.

Steenword Lørhelke

hinn schulde verre raadig at hielpe siage
folch, need hiad meedel wiste hand iche,
derneft gaff hinn for? Torchild ibom
it sliche isser hand schulde smore sig
med for sin siaghed, hiilchet han och
giorde, som hanem doeg indbed kinde
hielpe, mens siagheden frem turende
wahr hos hanem forbliffuende, doeg
haffde hand hort, det hinn ilige masde
schulde verre raadig at hielpe hanem
for hans siaghed, mens paa hiad
masde maaner wiste hand iche,

Peter Wgield profuede effter bogger ad,
det Steenword Lørhelke kom til hanem,
efftersom hand haffde sendt bud til
hinde, och da spurdte hand hinder ad,
om hinn iche kinde hielpe hanem for
hans siaghed, effterdi hand haffde det
saa som it lefuendes ting wj sin krop,
der til hinn swarede hverken ney eller
iae, och gaff hinn hanem da it lidt
sliche isser, hand schulde smore sig
med, hiilchet hand och giorde, och
det hanem iche kinde hielpe, och gieh
hinn da strax bort, och hand der
effter lae, aff samme sin siaghed,
den heelle winder fra hoeden til waeren,
mens wel at haffie hort hinn at verre
raadig til at hielpe folch for deris siag-
hed, paa hiad maaner, wahr hanem.

w-beiwoot; Thorchild Olson profuede effter aflagde Bogger
 ad, det hand waler med en hefftig sinaghed
 officier sit liff beheffed, da kom Steenword
 Børhelde til hanem, och sagde him da
 til-hanem, at welle brodene haffde
 lagt det paa hanem, da spürde hand
 hinder ad, om him kinde sage det fra
 hanem, hiör til him siardte hiærchen
 mey eller ise, da gick him ud for sig
 sielff, och kom ind til hanem igjen
 med et stöcke smör, och bekiende for
 hanem at him der wdj haffde knd, och
 smürde hanem der med, och sagde him
 schülde hielpe hanem det beste him
 kinde, och flide hanem saa det officier
 bleffne smör, at hand sig der med affte
 och morgen schülde smöre, och bleff
 hand der effter bedre, mens dog
 berette hand til forn at haffne hörb,
 det ber Steenword Børhelde waler raad
 for at hielpe folck, med leffsen och and
 raadant for deris sinaghed,
 Anders Welde waler och möt effter
 bogger ad, at hans börn for hanem
 haffr sagt, at Steenword Børhelde haffr
 woren hos hanem, mens hiörd him der
 bestilde, waler hanem w-beiwoot, effter
 som hand waler saa ilde med siig-
 dumb anheffted, saa hand neppelig
 kiende noget til sig sielff, meget mind

hinder tingbok 7.
fol. 280.

1/4. 1663

- 15 -
til andre; och var vel ermelte Konsejls
May: forord - Hans Gabrielson her effter it
thingsvidne begierinde;

Kiersten Snabbe

Se foroving
egen saks ang.
K. S. i 1663, da
hün ogd
Lindkjens
T. L.

Kiersten Siffers daatter Snabbe haffde ind-
skjendt meenige almue her aff Helvig
tingsted, hinder it schody maad at gifte
om hinder lif och lefnedy forhold, effter
en foregaaende opsekkelse domb, sampt
och hinder narboer och grender, nemblig
deffe efftersky som ved ad schal bestaae
om denem witterligt ehr, om be^m: Kiersten
Siffers daatter Snabbe nogen med broddomb
signen eller manen haffr omgaset, effter
der om dend her rekkede brold quinde
Paaerba Opmyndy daatter beskyldelse,
och wahr mi nok,

Künd. och Somünd i den, profiede effter
bogger ad, det denem icke beioost ehr, at
Kiersten Snabbe nogen tid haffr gjort
denem eller deris, endten med brold domb
eller andet, noget ondt, och haffr hinder
indked at beskyelde;

Olle Gyroed, Niels Lindland, Peder Sigenes,
Lauridz i kien, Siff och Tholleff Noringseker
Thomas Snabbe, Thron Lj, Pafmus i 6 m
Pafmus och Aschild Boelberig, siden
hinder frikiendelse domb gick tj: - 12 april
1663 icke haffr hört noget ondt om hinder

1/4. 1693

Kiersten Singskold

vidre end som dend hen rebbede brold giinde
 Pærtra Opmindy daabter haffr hinder paa
 sagt: Anders i Sandvigen, Niels i Pæschöen,
 och Salffue Sallegrot, som samplige ans
 lüdende effter bogger adz affleggelse, forre-
 gaff det denem ehr gandsche w- witterligt,
 om Kiersten Singskold skal eller kand wide
 at om gases, om nogen broldomb, det
 verre sig med signen, maanen, eller andet
 saadant, widre end dend hen rebbede
 brold giinde Pærtra Opmindy daabters
 egen bekiendelse, och wiste bem^m Kiersten
 Singskold, for saadan tilleg, aldelis hinder
 indked at beschylde,

Hans Kongel: May: foriged Hans Gabrielson
 ydermeere til spurde meerige mand och
 almue aff Helvig Singskold, ehr huer i sær,
 om nogen aff denem noget kunde med
 besagte Kiersten Singskold overe witterligt,
 at hin endken med broldomb, signen
 maanen, cracterelse, eller andet saa-
 dant, och eller om hin kunde haffue
 beloffuel nogen, noget ondt, saa vel
 som och om nogen veed hinder noget
 at tillegge, hun denem eller deris gies,
 med slige broldombs ofuelser, haffuer
 paa forf nogen schaade eller schades
 til forelse, endken med ord eller gierning
 at de da alt sligt mii for rebben schulde
 frem sige,

1/4. 1668

Kiersten Snabbe

Der til at sære ansstemmende forre gaff
den meenige almue at ingen anden yng
eller gammel, wiste hinder noget i nogen
w-christelige offuelper som nu om talles
at beschylde i ^{nogen} maader, mens gaff hinder
sampligen til stadfæstelse paa hindes
nu sagne grande vidne, gaff hinder it
got schodymaal, icke andet med hinder
at werre witterligt, end det som erligt
och got ehr i alle maader;

Bleff saaledes om denne sag for rette af.
sagt, at effterdj Kiersten Snabbes ind-
skendte prov, som for schy^uit staaer,
saa vel som och dend heele tilstede
warinde almue aff Helvig bingsbed, hind
icke haffr misblinget, mens ved hoyeste
ad och schodymaal wendet och tilsted.
det de icke veed andet med Kiersten Snabbe
end som ere och got, ey holder denem
eller deris at werre witterligt, det hin
med nogen signen och manen, eller
brold dombs ofuelse, schal kunde med
omgaae;

Haffr vj der forre ey rettere vist for Gud
; som och effter hoylofflig koning Frederic
3; reces-18 cap: som forklarer, at inge
w-dedische mennischer, brold Karle eller
quinder, naar domb ofr denem til dode ehre
felde, deris ord eller bekjendelse, paa andre
erlige mennischer, bor eller maae staa til

broende: der paa at kiende, end som det till
 bem: Kiersten Siffuere daabter Snabbe, bor for
 saadan broddoms billy frij verre;

Gjindvors fjuensdaabter
 Iobas

Wdij lige maade haffde indsefndt Jorgen
 Toppaas, sinne grender och naaboer, til
 sand vinderbyrdz affleggelse, om hans
 quindes liff och lefnedy forhold, effter som
 him for broddoms offuelpe aff dend hen
 rebbede brold quinde Barbra Opmundz
 daabter er vordenn beschyldet, nemblig
 Olle, Lauridz, Torre, Gamel, och Joffre
 Ofle, Joen och Pter Luindahl, Prenske
 och Carel Lidland, Omund Haffaas, Olle
 och Joen Klongeland, Aschild och Dirich
 Valdeij, Christen Morken, och Salffus
 Salland, alle sampteligen ensliuende
 effter bogger edz affleggelse wandt och
 tilbued, at de for Gud och deris sam.
 vittighed, icke vordet andet med Jorgenn
 Toppaas quinde Gjindvor Joens daabter,
 end det som erligt christeligt och got er
 i alle maader, och de aldrig tilforn hort
 hafft, him for nogen broddoms offuelpe
 eller med vidre der wdij at kiende verre,
 for end som dend hen rebbede brold quinde
 Barbra Opmundz daabter hender beschylde
 hafft,

fol. 39 b.

Kerness ind laengde Anon Uedermark,
 Thorbiorn Ronaspenn, Mady Weffer, paa

1/4. 1669

- 1) Günild Olleddaatter
 2) Gierbruid Miledaatter
 3) Astrij Olleddaatter
 4) Gjidlou i Holmen

- 19 -

deris giunders Günild Olleddaatter, Gierbruid Niels daatter, och Astrij Olleddaatters veigne dipligeste Gjidlou i Holmen paa hinders egen veigne, enhier i ser ind leffuered en schrifftelige steffne breff, hiior med de haffde ind citerit och kaldet forski proff som forgen Tosaafs steffndt haffr, och wahr samptligen deris sandferdige grande widne begierinde, om deris lifff och lefnedy forhold, efftersom de aff brold giunden wahr beschylt, hiior til at sinare de alle til soed, proffied och bekreffed, lige lüidende ord och meening, linnie effter linnie, lige som de om forgen Tosaaffis giunde proffied haffr,

- 1) Anne og Randi
Asgüdsdötter

End ydermere wahr schicket for rebben Anne Asgüds daatter paa hinders egen och hinders söster Randi Asgüds daatters veigne, diplige Maritte Kieldy daatter, paa sin egen veigne, som och aff dend hen rebbede brold giunde Barbra Afmündy daatter wahr beschylt, for brold domb offüelper, nemblig for at blomse wffüer, och sagge floeg fra folck, hiior om dj nu for ehv fj siddende rett wahr aff deris grender och naaboe deris grande och naaboe widne begierinde, och der effter en fildkommen fj kiendelse domb esched, hiilche proff aff Heridz

soegen indstøffnet ehre, wnder ad weddhaaset
 och proffued, icke andet med demem witter-
 ligt at werre end det som erligt och chri-
 steligt ehr i alle maader,

- 3) Gjendvor Joensdaatter
- 4) Gjinnild Ollesdaatter
- 5) Gjendrud Nielsdaatter
- 6) Asbj Ollesdaatter
- 7) Gjendron i Holmen
- 8) Anne og
- 9) Randi Asagjendrodottre
- 10) Maritte Nielsdaatter

fol. 300.

Bleff da saaledes om denne sag aff sagt,
 at effterdi Gjendvor Joens daatter, Gjinnild
 Olles daatter, Gjendrud Niels daatter och
 Asbj Olles daatter, sampt och Gjendron i
 Holmen, Anne och Randi Asagjends dottre,
 och Maritte Niels daatters indstøffnede
 prov, som demem for denne tillagte
 broldombs sag, schulde befrj, huilcke prov
 som forskreffet staaer, ingen aff demem
 haaff mislinget, mens ved hoyeste ad
 och schodtymaal vundet och tilstodt, det
 de icke ved andet med nogen af demem,
 end som erre och got, ey holder demem
 eller deris at werre witterligt, det de med
 nogen signen och manen, eller brold-
 ombes offuelte, schal kinde om gaae,

Haaff wij der forre ey rettere
 vist for Gud: Saa och effter saff: hoy-
 lofflig koning Frederich-3 reces-
 18 cap: som forklarer, at ingen w-
 dische mennischer, brold karle eller
 quinder, naar domb ofr demem til doede
 ehre felde, deris ord eller bekiendelser,
 paa andre erlige mennischer, bor eller
 maae staa til broende: der paa at
 kinde, end som ehre huer aff bidt

ber^m beskyldte pehrsoenner, bör för saa-
danne broddombs tilliggelser frij werre,

Och schal alle och en hies aff
forscheffne pehrsoenner, til forplicht were
denne frij kiendelse domt til sig ind löfse
och der til sielff bekoske wed börlig bröcht
papis, hies icke, da sligt med widre
dommens löffselse, at wdsoges aff en
hiers formie och medeler, löfse och
faste goedy, inden ij^{ti} manidz forlöt, effter
som papis forordningen wdariser och
til holder;

*) en kato. r. l.

Gjoe Lauridsdaabter

Anders Thiorfue paa hans giinde Gjoe
Lauridz daabters weigne haffde indsefndt,
Joen, Johannes, Pafmus, Erich och Of-
mund Thiorfue, Hans och Olle Biörn-
sön Brechne, Povul öfre Nordkapsel, Robert
och Anders Jacobson Meekapsel, Somund
Aalschson, Anders Biörnson, och Somund
Nielsen ytre Wadne, som
sampteligen wnder afflagde bogger ad,
proffuet och wandt, om Gjoe Lauridz
daabters lif och lefuedz forhold, at de
for Gud och deris samwikkighed, icke
wiste andet med hinder, end det som
schu erlig danne giinde wel sömmer, i
alle maader, och de aldrig til forn haffs
hört ord eller ömt om hindes pehrson,
til nogen broddombs öfiuelle, eller med
widre der wdj at künde werre, för end

74. 1668

ni dend hen reddede brold quinde hinde
saa dent paa siger,

Anne Andersdaatter

Anders Velde paa hans quinde Anne Anders
daatters weigne haffde ind skendte Belling,
Piorin, Lauridz, och Christen Borchouff,
Anders Lorensen, Ole och Somind Nielsen
ydre Valtne, Christen och Hans Schollebold,
Thollach Vorvold, Ole Velde, Gyvend Hoffie
och Sofren Langager, som samspeltgen ved
iurament och bogger ad wandt och til
stod, aldrig andet med besagte Anne
Anders daatter at verre witterligt, end
det som erligt och christeligt ehr i alle
maader, och de icke nogen tid til forn
at haffue hoert hin med slige brold.
dombes offuelper at schal kinde om
gases, saa som beschyldelse breffuet
om melder;

fol. 40b.

Och awahr de her paa, paa begge sider
ehr longmeffig frj kiendelse dombes be-
erinde;

Gise Lauridzdaatter
3 Anne Andersdaatter

bleff da saaledes om denne sag aff sagt,
at effterdj Gise Lauridz daatter Piorine,
och Anne Anders daatter Veldes ind skendte
prov, som denem for for denne tillagte saa
schulde befrj, hiulche prov som forschy-
tasser, ingen af denem haffr misplinet
mens ved hoyeste ad och schodymaal

24 1668

Göte Lammingsdatter

Anne Andersdatter

vonder och til stød, det de icke ved andet
med nogen af demem, end som ere och
gødt, ey holder demem eller deris at verre
uortberligt, det de med nogen signen och
nænen, eller brold dombs ofiuelse, scha
künde om gaae,

Haffr wij der forre ey rethere for Guds
och effter salg: høylofflig Koning Frederic
dend- 3 recces - 18 cap: som forklar
at ingen w- dedische mennischer, brold
karle eller quinder, naar domb offer demem
til døde chre fælde, deris ord eller bekien
delfre, offer andre erlige mennischer, bō
eller maae staae til broende, / der pas
at kiende, end som ehn huer aff
demem, bō for saadanne tillegges
beschyldeper frij verre,

Wij lige forberørte maader møtte Anne
Madsy datter ved Fahrsumd, och i redh
lagde en schriffelige befring, hvor ved
huer haffde indskreffdt Andeen Olson,
Olluf Apbjornson, Thor Apbjornson, Hans
Puland, Balle Michelson, Bōw schoma
ger, Christen Schialnees, i hans stød mid
hans quinde Asloun Holgers datter,
Effiind Lunde, Liödi Fiellesd, Knud
och Bonind i Gen, Anders och Chri
stopher Fulleland, Anders och Peder i
Haffuigen, sampt Pasmis i Haffuigen,
som sampteligen vunder ady aflegges

Anne Madsydatter

wandt och til stød, om besagte Anne
Mads daabters lifff och leffnedz forhold,
at de icke wiste andet med hinder end
dend deel som erligt och christeligt er,
och de icke for Gud at werre virkelig,
om him med nogen brold dombs öf-
elfter kand wude at om gaaes; med
widre sig deris foregiffuende;

fol. 71a.

Der imoed forre gaff Kongel: May: foriged
Hans Gabrielson det him effter hinder
egen bekjendelse, wdj det him sielfff
haffuer til stød, at kand maalle for
moe soch, hiior med at berispe, indlagdes
dend hen reddede brold giinde Barbra
Opmindz daabters berchjeldelse breff, som
som befandtes onder - 8 paa brochte rot,
som him nu her wdj precentie icke
kunde benechte eller fragase, formendte
hand der fore, at him burde at straffes
och forwiiffes landet, effter enu Kongel:
wdgangne forordning, med widre
sig hans i rette rettelpe,

Hiior om Anne Mads daabter wahr
masde och icke redt begierende,

Bleff da saaledes for rette afsagt, at
effterdj Anne Mads daabter sielfffuer bekien-
de, at kand om gaaes med maallen,
hiilchen som en aff dj poster, til

förste brold dombs ofuelpse, som skider
insoed Gudy och mennischelige loiger,

Kaffr ij der forre ey rettore vist at packen
de, end som gedschte Anne Madz dsatter,
bor at rönne Norge och Danmark, begge
förden dömmar, effter Kong Et recess -
28 cap: andre slige til it mercheligt
aff schydeligt exempel etc.

fol. 42a.

21/4. 1668

Bleevord Sörhelde

Anno = 1668: 8j: - 21 Aprilis holdtis
it berammet vaar saggeting paa
Fedde, aff Fedde Kingsted, aff sorenschj:
Johan Einertson Norman, och effterschj:
12 laingreskeformend, Salffine Lande, Olle Gumb
sted, Johannis Rööddad, Thesen Moy,
Belling Wirdahl, Olle Hilde, Olle Fopsdahl,
Thorgrimf Jersted, Tharald Rafos, Borchid
Jersted, Johannis Pye och Thorchild Aase

Offverinde wdj Kongf: Max: fouged Hans
Gabrielsons absentz hans hener Povel
Hanson,

fol. 42b.

Kongf. May: fouged Hans Gabrielson haffde
ladet inddefne Bleevord Sörhelde, effter so
hin aff en hen retted brold giinde Barb

2/4. 1008

Skemvold borchelde

Opmindy daaber for brold dombs offuelper
ehr worden wdlagt, hior om him til
af richte d: - 10 Martj wdj laugstien ved
Fahrsind wahr ind kaldet, och da ehr
sagen aff sorenschy^{ne} saaledes opheffuet, och
opsat, at him schulde indskrefne hinder
neste grender och naaboe, om hinder lifff
och leffuedy forhold, til sand fordig winder
biurds affleggelse, hior fore her om
med besyge citation wahr ind
skreffndt hinder om talte grender och naa-
boer, nemblig deffe efferschy^{ne} pehrsvenner,
som effter hoyeste maade fore staffuede
bogger ad wandt och proffued som følger,

Christen Nordhelde, Thorgius ibm: Finchel
Threlschær, Perrie Gdegaard, Niels ibm:
Loen och Sigbiorn Forreland, Thorgius ibm:
Tharald Lindahl, Aadne Skalleland och
Knud Brødeland sampt Gamel Tho:
gaas, som samptdeligen
til soed ans luidende, at de for Gud
iche ehr wibberligt, det him med nogen
brold dombs offuelpe, schal wite at om
gaas, som dend hen rettede brold giunde
bekiendelse breff om melder, ey heller
haffde de hoert for end nu, det him for
sliq broldombs offuelper haffuer weret
berochet, eller beloffuet eller gjort nogen
mennischer eller deris qiaz noget ondt,
saa de det haffuer sonnet, doeg tilde...

de at haffue høit, aff bøgde om, saa vel
som nu for redder, det hūn sielff be-
kende icke anden Laffsen at wide wdj saa
maade som melt ehr, det hūn kunde
leffe for flog deffe ord wor herris Jeffuus
Christus reed offer en grøn vold, hand si-
ned sette, hand ned och flog bøde med
sin welsignede haand, siit och stadt
wdj Jesu raffu; hūilche ord hūn sagt
at haffue last wdj det smør, som hūn
smørte Thorchild Olson med paa
Lister;

Her om samme Kongel: May: foragedy fuld
mechtig Lovel Hanpsøn i rette, med for-
mening hūns for sig hindes med gasen
de lasen som skider imod Gudz och
menschelige lōnger, det hūn i høyeste
maader burde straffes, och hūn at
haffue forbrudt hindes boes loed.

Bleff da saaledes for rette her om affsagt,
at efferdj Steenward Børhelde sielffuer
silstaar och behiender, at hūn kand
omgaaes med Laffsen for flog, hūilchen
som ehr en aff di posten til dend første
brod dombs offiueiser som skider imod
Gudz och menschelige lōnger,
Haffuer ij der forre ey rettere vist at paa
kende, end som lidt gedachte Steenward
Børhelde bør stras at rømme Norge och

fol. 44a.

Danmarch, och begge föiskendommer
 effter Kong C4 recepts - 28 capitel, och
 haffue förbrüdt under hans Kongel. May
 och Cronen hindes boes loed, och
 hiem som effter dags befindes, hinder
 endten at hiuiffre eller halle, da gaes
 om deris straff effter Kongel. statuter,
 och Norgis loig, - - - - -

Sten statuer T. L.

fol. 45a.

Mads Wabland

Wij mest efftersch^{te} sag betiende retten
 deffe effter^{te} - 12 laigrettesmend, Olle Grind
 lersad, Johannis Roistad, Troen Moy,
 Belling Wirdahl, Olle Helde, Olle Fopstahl,
 Tharald Rafos, Finchel Frelshaer, Roschild
 Jersad, Torgrim Jersad, Johannis Gye,
 Torchild Aafse;

Madsy Wabland haffde ind steffndt sine
 grender och naaboer, til sand ferdige gran
 de vidne, om hans lifff och lefnedy forhold
 effterdi hand aff dend hen rettede brold
 quinde Barbers opmindydaet for
 brold dombs offiuelpe ehr worden vldagt,
 hiulche grender och naaboer ehre deffe
 efftersch^{te} aff Fedde soegen Salffie nedre
 Lande, Thorguis, Thorgie, och Perrie öfre
 Lande, Madsy Thore och Inguard Opoffe
 aff Aae soegen, Joen Jacob och Olle
 Rohrdahl, som sampteligen ans lündende
 wandt och proffuet effter afflagde

21/4. 1668

Mads Vælland

bogger ad, at de for Gud icke
ehr witterligt det hand med nogen brold
dombs offiuelpe kand wile at omgase,
mens gaff hanem it got naaboe och
grande winde, at de icke med hanem andet
ehr witterligt, end det som erligt och got
ehr, ey heller nogen lid til forn hiert
haffr, det hand schal haffue weret beröckted
for nogen brold dombs offiuelpe for end
om dend hen reddede hanem sligt paa
siger, Hvor effter
forschy Mads Vælland wære en endelig
och löngmeffig frj kiendelpe dombs begie
rinder

fol. 45b.

Bleff saaledes om denne sag for rette aff
sagt, at effterdy Mads Vællandz ind
skreffnde prov, om hanem for denne
billagte brold dombs sag schulde befrij,
hwiilke prov som forschy^{it} saar saa
wel som dend tilbode warinde Almue
her aff Fedde tingsted hanem icke haffr
mifolinget, mens ved höjeste ad och
schodymaal wendet och til stød, det
de icke weed andet med besagte Mads
Vælland, end det som ehrligt och chri
steligt ehr, ey heller denem eller deris at
verre witterligt, det hand med nogen
brold dombs offiuelpe, schal Kunde med
omgase;
Haffr wij der forre ey rettere vist for Gud

Mads Vælleland

I: saa och effter salz. høylofflig Koning Fri
 Serich 3 reefs - 18 capitel, som for-
 klarer, at ingen n. dedische mennischer
 brold karle eller quinder, naar domb offer
 demem til døde ehre fælde, deris ord eller
 bekiendelse paa andre erlige mennischer
 bor eller maae sbaae til broende; j der
 paa at kiende, end som det lidt be:
 Mads Vælleland bor och schal for saadan
 brold dombs tilleg frj verre;

fol. 572.

1/4. 1668

Steenword Børhelde

A: 1668. Den 10 augusty^m: wdj laugstuen
 ved Fehrsind wahre vj efftersky^m: for.
 samblede, nemblig sorensky^m: Johan Einest.
 in Norman, Christen Dahland, Carl Lidland.
 Omind i Hafaas, Jacob Hofieland, Sifr
 Qualle, Anders Befueland, Haagen Gierris.
 Dahl, Gyden Raesbad, Jørgen Fenne,
 Lauridz Wærr, Lauridz Bidringpaas, och
 Salffie Salland, at bekieme retten wdj
 efftermeldende sagger, offeruarinde
 Kongel. May: foriged welforsbandig mand
 Hans Gabrielsons fildmechtig Discrette
 Carl Henrich Pederson Gude, - - -

fol. 576.

Wel formeldte Henrich Gude indlaugde
 en befning offer Steenword Børhelde,
 och til salde hinder formedelst him iche

haffr vildet rette sig effter sorenschriefferen
 och langrettet affsagde dom, at him
 formedeltt boldoms ofuelpse schulde røm-
 me Danmarchis och nozgis riger, hior
 fore hand formeener at him bør at
 straffes paa hindes hals effter Christian
 Certy reeffs 24 articul, och Christ: 4
 reeffs 2^{den} bogs 3 art: och andre der om
 udgange Kongel. forordninger, med vidre des
 indhold, acterit Huijseby Kongesgrd:
 d: 6 Sico: 1668.

Her vil at siare möbde dend ind skednde
 Stenward Børhelde som fore gaff och be-
 rette, at him icke kunde rømme forme-
 delst sult och armoed, och hindes suag-
 hedy schyld, dog allige vel be-
 kiende him, effter Henrick Pedersons
 chilspørsel, huiad skeder him paa
 haffr veret siden dommen wahr gaet,
 at him först wahr hos Rapomus Han-
 geland i Fedde sozen ehn nat, dernest
 wahr him paa Fiffieland i Aae soezen
 i otte nabber och dage, och der schiffed
 him med oppidderne, och gaff demen
 mel for melch hior med him sig er-
 narke, der fra gick him til
 Børingfiord hos Peder Morckensøn, hior
 him wahr i chon nabber och spandt
 der paa ehn ^{dermed wahr him ehn mett hos medy Haadling paa} sby roche, ^{Thierland,} siden
 gick him der fra offr ad Fedde Kingsted

Steenword Lörhelde
fol. 52a.

igien, och wahr hos Olle Jerdahl ehv natt,
och siden hos Haldvord Liöding, ehv natt,
efftersom hand schicked biid til hinder
ved hans söster, | da him haffde weret paa
Baarsstöl hos Jörgen i biende natter, | da
gich him op med hinder, och saae paa
bernt^{te} Haldvord Liödings hand som hand
haffde vndt i, mens icke vilde bekiende at
him hielp hanem noget der fore, doeg
sagde him til hanem at det bleff hans
död, siden der him kom fra Liöding,
gich him til Thoden i Geideboe, och der effter
bekiende besagte Steenword Lörhelde, at him
wahr paa ehv liden öde grd i Quasen
sozen kaldes Baarsou Lj, derj fra til
Gjuffe i Quinderdal, der fra til Thorchild
Oggeland i Kerret, som laeg siug, och
bekiende at him wahr inde i stuen
hos hanem, med vidre hinder foregiffiende,

Da effterdj Steenword Lörhelde til sbær
sielffuer her vdi lehnat at haffue onlöbet,
siden dommen offer hinder wahr affsagt,
och fornemmeligen haffr fiildt med Hald-
vord Liödings söster, til hanem, mens doeg
icke vilde bekiende hiad him der besteldte,
som doeg lader sig ahusee, at him hanem
for sin siaghed schulde hielppe, med
mange flere steder som him haffr paa
weret, etc: hvor fore hand paa hans
Ko: May: wigne yderligere satte vdi rette,

Stenword Lörhelde.

med forseening det hien bør at lide, och
 straffis paa hinder hals, effter Kongel. vdgangne
 statuter, andre slige w-dedische men-
 nischer til merkelig affschyeligt exempel,
 hies paa hand wahr domb begierinde,

fol. 586.

Anlangende dend indsefndte Stenword
 Lörhelde som icke effter forregaende
 rømnings dom, acterit Fæde Kingstue
 wdj varinde aar d. 21. april vil effter
 løffue, mens dend throedsigen offier sidder
 och lader sig endnu effter egen bekiendelse
 och ahledning, bruge i de samme
 offielper, som tilforn,

Haffr vj derforre icke rettere |: effter voris
 samvittighed och schion: | kundt paa
 siende, end som Stenword Lörhelde bør
 for saadanne hinder rømnings dombs
 offer bedelfse, saa vel som och for dett
 hien sig end nu lader befindt at bruge
 ved kræchtelfse och manelser, af böddlen
 miste sin hüd, andre saadanne spaa
 giunder til it affschyeligt exempel, och
 siden at forholde sig effter dend første
 dom, end rømmer hien icke
 inden 14 dage effter hinder reffrelse, och
 kand betreffes her i lehnst, da straffis
 paa hinder hals, och dj hinder hüniffen
 och heeller, schal samme straff och

Liska binghol
fol. 586.
10/2. 1000

pen vere wonder giffen effter Kong (4: re
eess anden boegs = 28 e 2 pt:

Bloword Børhelde.

staccer, andre stye w. detliche som
mischer til morchly afftydligt exempel
hvor paa hand weter domb begynde,

pl. 170.

Antagende dend indbefattede Bloword
børhelde som icke effter foregaaende
rønnings dan. accort. Hilde binghol
at vunde ass dy 2d. apout vil effter
biffie, mens dend throningen effter vilde
och later sig endin effter egen bekendt
och chledning. Brige - de samme
efftelpe, som biffom.

Heffe og konfore icke vilde p effter vone
anvoldighed och rektion p biffie paa
bende, end som Bloword Børhelde for
for bændene hinder rønnings domb
efft biffie, saa vel som och for biffie
hør sig end vi Pæda biffie at brige
och biffie och manolpe, af biffie
miste sin hnd, andre vændene spin
gænder til it afftydligt exempel, och
siden at forhelde sig effter dend første
dan. end kommer hør icke
inden 10 dage effter hinder biffie, och
hør biffie hør - biffie, de biffie
paa hinder hør, och dy hinder biffie
och hiffie, schal samme biffie och

Reviskammeret
Regnskabsbogen
Foged - regnskaber
Lister 1667-71.

-1-

Fol: 1-

1668.

Extract,

offier Lister ampt, berignet
fra nyt aars daag a: 1668:
och til aars daagen igjen a: 1669:

Wdgiffet,

Steenwor Soerhelde

Noch for 1 beröcket quinde
naefulig Steenwor Soerhelde
som efter kinders domb blif
kagebrögen, gaff böddelen derfor
med hans reise och forkering
frem och tilbage,

penge ——— 2 Riedaller:

For kinders kost i 7 ugger om
uggen 3 ort skr,

penge ——— 5 Riedaller: 1 ort.

Rendekammeret.
Requistskræger.
Foged-requistskræger.

- 2 -

Lister 1672.

" vldoy -- af -- brende
aars p^{ro}cesser -- 1666.
- 1667. och 1668. -- aulagde
tius domme inderlid
possent ehrs, nu sield
och saggefald, --- "

FESSE thingsted

follio 48. *Op*: 21 april paa FESSE waerting,
ehs Steenword Sørkheldes bres loed
dant vnder Cronnen, formedelst
hinder begangne broldoms
offuelser, och hien at rømme
landet etc:

Steenword Sørkhelda